

**НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
БІЛІМ БЕРУДІ ЖАҢҒЫРТУ ОРТАЛЫҒЫ МКҚК
НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫ ӘКІМДІГІНІҢ Б.МАЙЛИН АТЫНДАҒЫ
№52 МЕКТЕП-ГИМНАЗИЯСЫ**

**ӨТЕБАЙ ТҰРМАНЖАНОВ ШЫҒАРМАЛАРЫН
САТЫЛАЙ КЕШЕНДІ ТАЛДАУ**

Жұмыс дәптері

1-сынып

НҰР-СҰЛТАН, 2022

Б.Майлин атындағы №52 мектеп –гимназиясының бірлестігінің отырысында қаралды, қалалық Сараптау кеңесіне ұсынылды (2022 жылғы 05.01 №3 хаттама)

Пікір берушілер:

Нүптекеева Г.Б. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Академик С.Қирабаев атындағы қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының аға оқытушысы, ф.ғ.к.

Оразахынова Н.А. – педагогика ғылымдарының докторы, профессоры, ҚР Кіші ғылым академиясының вице-президенті, «Сатылай кешенді оқыту» технологиясының авторы.

Құрастырушы: Калмурзина Г.К. Өтебай Тұрманжанов шығармаларын сатылай кешенді талдау. Жұмыс дәптері – 2022. – 39 б.

Бұл 1–сынып оқушыларына таңдау курсына өтуге арналған жұмыс дәптері. Н.А.Оразахынованың «Сатылай кешенді оқыту» технологиясын қолдана отырып, Б.Майлин атындағы №52 мектеп–гимназиясындағы Н.Оразахынованың зертханасында құрастырылған және негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, жаңартылған білім беру мазмұнын негізге алып дайындалған. Таңдау курсы оқушыларға әдеби шығармаларды сатылай кешенді талдауды үйретеді, оқушылардың ойын, ақыл-өрісін дамытады.

Алғы сөз.....	4
1-сабақ. Өтебай Тұрманжанов өмірі мен шығармашылығы.....	5
2-4 сабақ. «Сіз», «біз» деген жылы сөз өлеңін сатылай кешенді талдау.....	6
5-7 сабақ. “Білім” өлеңін сатылай кешенді талдау.....	9
8-10 сабақ. Мектеп – біздің анамыз өлеңін сатылай кешенді талдау.....	12
11-13 сабақ. Кел,балалар,күлейік! өлеңін сатылай кешенді талдау.....	15
14-16 сабақ. «Көктем келді гүл алып» өлеңін сатылай кешенді талдау.....	18
17-19 сабақ. “Жау, жау, жаңбыр, жау жаңбыр!” өлеңін сатылай кешенді талдау.....	21
20-22 сабақ. “Кім неге барсын ?” өлеңін сатылай кешенді талдау.....	24
23-25 сабақ. “Кім нені сүйеді?” өлеңін сатылай кешенді талдау.....	27
26-27 сабақ. Жат жазу.....	30
28-30 сабақ. “Кітап оқыр бір бөбек” өлеңін сатылай кешенді талдау.....	32
31-33 сабақ. “Жасыбайдың үңгірі” өлеңін сатылай кешенді талдау.....	35
34-сабақ. “Мен дәрігер боламын!” өлеңін сатылай кешенді талдау.....	38
Пайдаланылған әдебиеттер.....	39

ЖАС ДОС!

Жұмыс дәптеріңіздегі тапсырмалар сіздің ой-өрісіңізді кеңейтуге, өздігіңізден жұмыс жасауыңызға, пікіріңізді еркін жеткізіп, қорытынды жасай алуыңызға көмегін тигізеді.

Жұмыс дәптерінде мынадай қызықты тапсырмалар кездеседі:

- ❖ «Кім байқағыш және назар аударғыш?». Тақырып бойынша суреттерді сәйкестендіруді үйренесіз, оларды ажыратуға дағдыланасыз.
- ❖ «Бейнелеп салыңыз». Акварель бояулармен жұмыс істеу дағдыларыңыз қалыптасады.
- ❖ «Ретін есте сақтаңыз». Суреттерді ретімен қою арқылы, есте сақтау қабілеттеріңіз артады.
- ❖ «Ойланып көріңіз». Ойын ойнау арқылы зейін және байқағыштығыңыз дамиды.
- ❖ «Суреттер сөйлейді». Суретке қарап, сөйлем құрастыруды үйренесіз.
- ❖ «Өлеңді талдау». Сызба арқылы өлеңдерді талдау ретін үйренесіз.

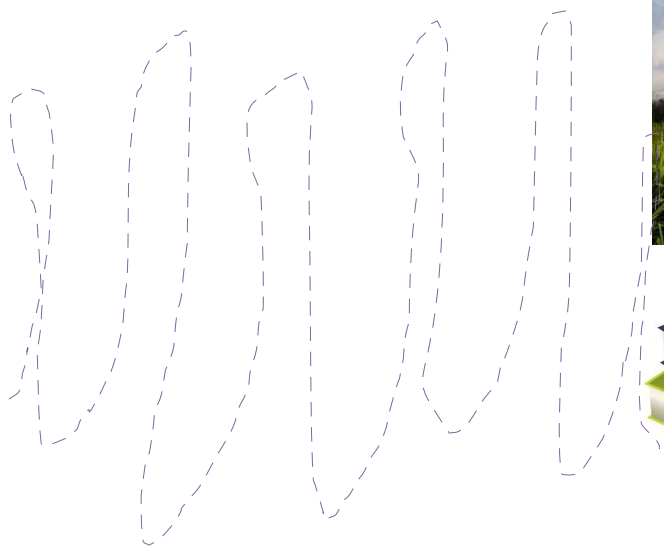
Алған біліміңіз болашақта өзіңіз үшін де, еліңіз үшін де пайдалы екенін ұмытпаңыз.

СӘТТІЛІК ТІЛЕЙМІЗ!

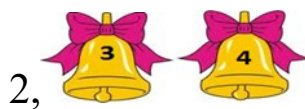

Ө.ТҰРМАНЖАНОВ ӨМІРІ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ КІРІСПЕ

1. Тақырып бойынша берілген суреттерді сәйкестендіріңіз.

2. Берілген суретті бояңыз.

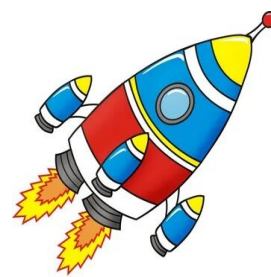

**“СІЗ”, «БІЗ» ДЕГЕН ЖЫЛЫ СӨЗ ӨЛЕҢІН САТЫЛАЙ КЕШЕНДІ
ТАЛДАУ.**

1. Суретті бояңыз.

2. Төмендегі ұяшықтарға әр сурет атауының бірінші әрпін жазыңыз.

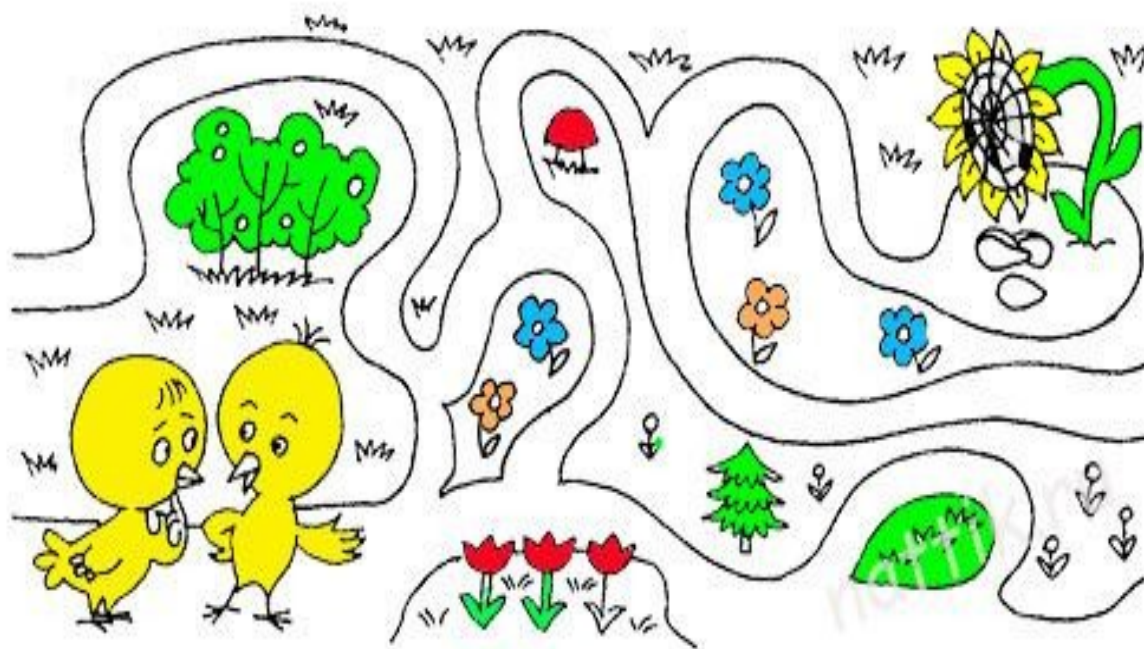

1. Мақал-мәтелді жаттап алыңыз.

- ҮЛКЕНДІ СЫЙЛАУ - КІСІЛІК.
- ӨЗІңДІ ӨЗІң СЫЙЛАМАСАң, ӨЗГЕДЕН СЫЙ КҮТПЕ.
- СЫПАЙЫ СӨЙЛЕУ — СЫРБАЗДЫҚ, АҒАЙЫН СӘНІ - СЫЙЛАСТЫҚ.

2. ОРЫНДАП КӨРІҢІЗ.

1. ОЙНА ДА, ОЙЛА!

Апаң сенің базардан
Алма сатып әкелді

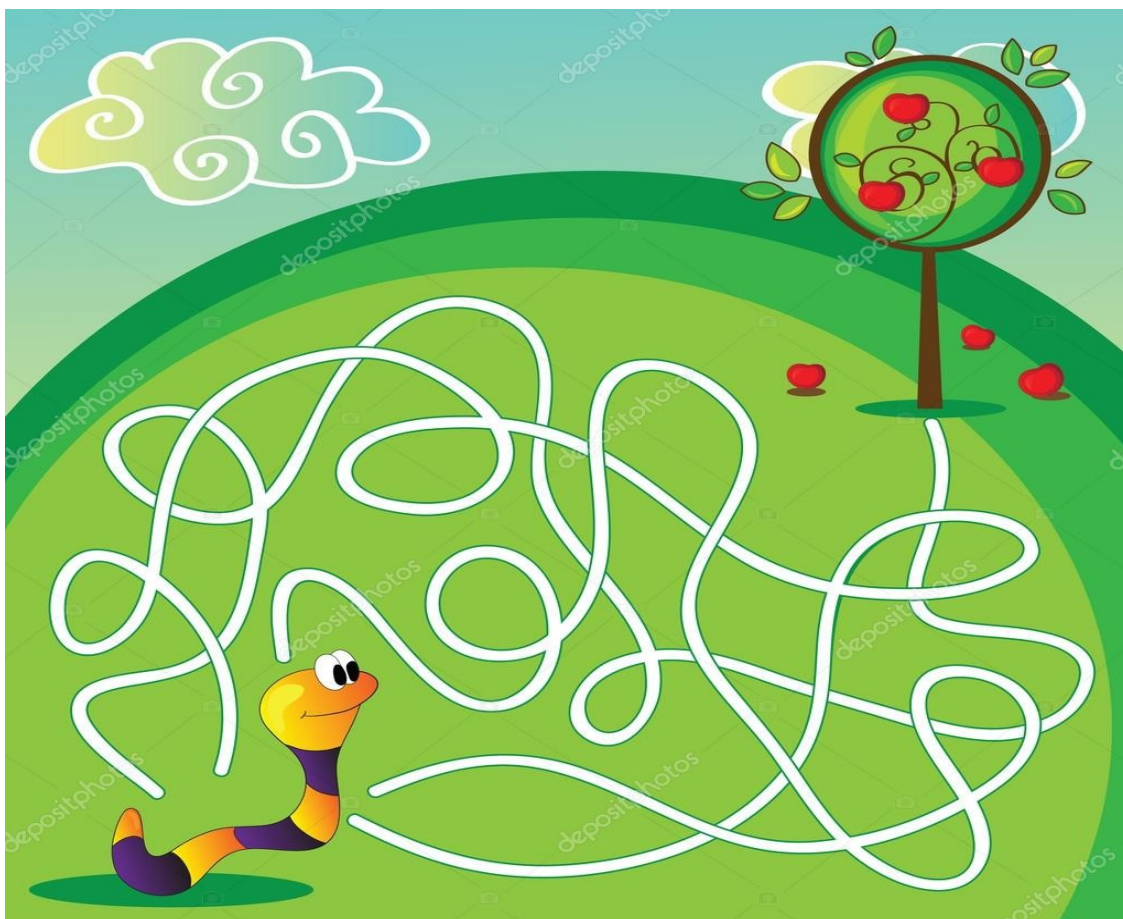
Ең үлкенін жақсысын
Саған таңдап әперді
Не деп барып жеу керек?

РАХМЕТ!

Балалар жүр көшеде
Естіледі шу айқай
Сенде шықтың көршінді
Қағып кеттің байқамай
Мұндайда не деу керек?

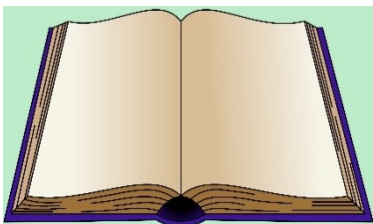
КЕШІР!

2. ӨЗ БЕТІҢМЕН ОРЫНДАП КӨР.

“БІЛІМ» ӨЛЕҢІН САТЫЛАЙ КЕШЕНДІ ТАЛДАУ.

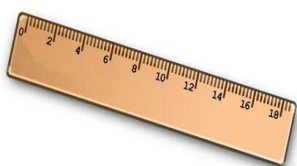
1. Суреттегі сөздерді буынға бөліңіз.

2. Суретке сәйкес сөз сызбасын табыңыз.

--	--	--

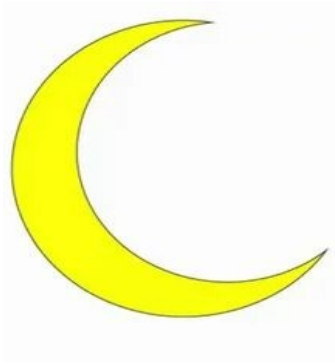

--	--	--

--	--	--	--

1. Суреттің атауын табыық.

... й

...ЛМ...

...Йн...

...СЫҚ

2. Суретті бояңыз.

1. Жұмбақтың шешуін табыңыз.

Ұзын-ұзын ұсқауын,
Ұзынына кім жетер?
Шұбар ала күйкентай,
Шұбарына кім жетер?

Ат міндім қарала аяқ қаздақтатып,
Жүргенде жол салады табандатып.

2. Дауысты және дауыссыз дыбыстарды тиісті түске бояңыз.

Аа	Лл
Рр	Нн
Ққ	Уу
Оо	Ее

1. Суретке қарап сөйлем құрастырыңыз. Құрастырған сөйлемнің сызбасын сызыңыз.

2. Төмендегі сөздер неше буынды? Белгі арқылы тиісті санды көрсетіңіз.

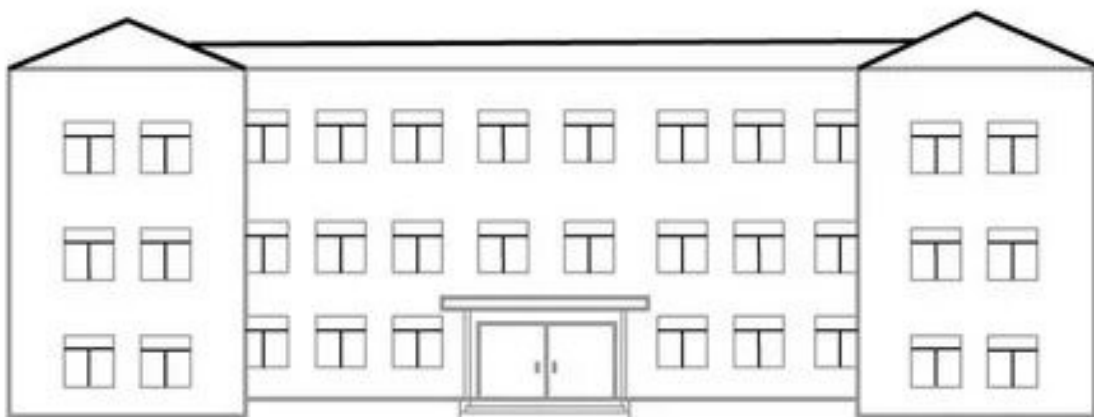
1

2

Мектеп, оқу, білім, қалам, тақта, бор.

3. Тақырыпқа сәйкес суретті бояңыз.

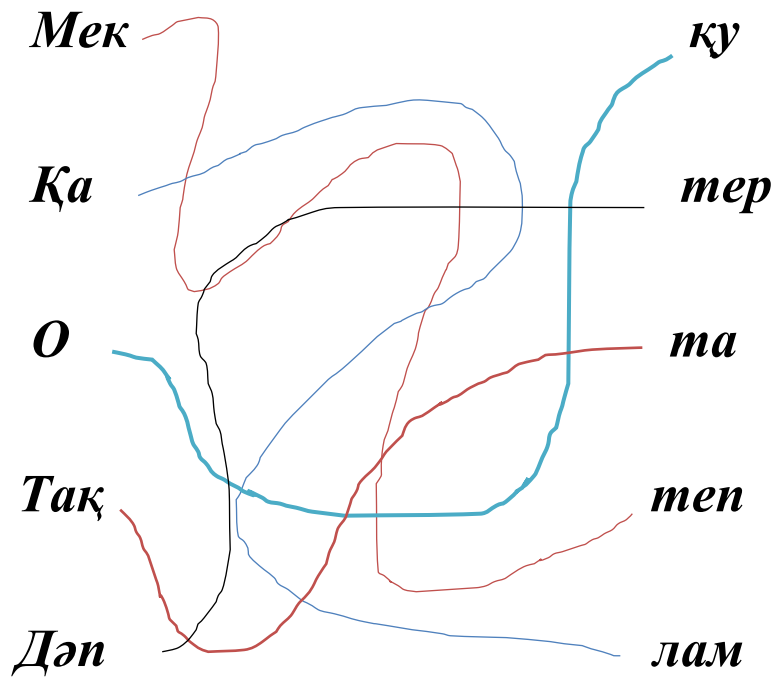
МЕКТЕП - КЕМЕ, БІЛІМ - ТЕҢІЗ

1. Төмендегі ұяшықтарға әр сурет атауының бірінші әрпін жазыңыз.

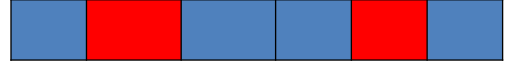

2. Төменде берілген сөздің бірінші буынын сөздің қалған буындарымен сәйкестендіріңіз.

1. Текшелерді

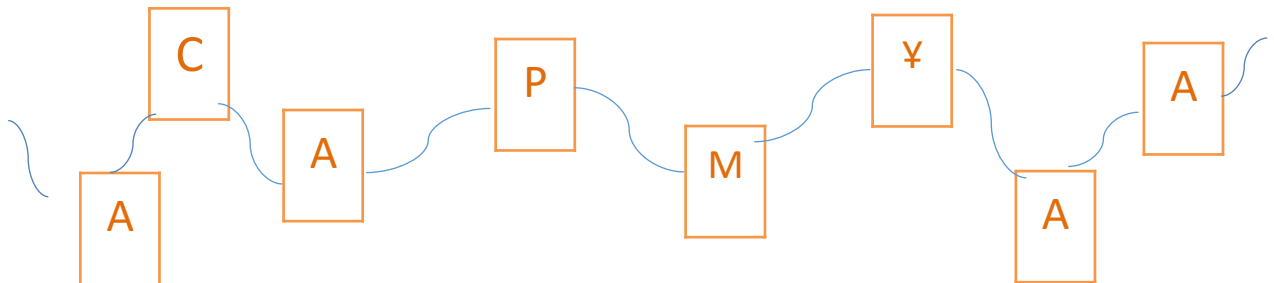

2. Ұяшықтағы білетін сөздерді сызыңыз.

<i>Б</i>	<i>А</i>	<i>Л</i>	<i>А</i>	<i>Е</i>
<i>О</i>	<i>Қ</i>	<i>У</i>	<i>Ш</i>	<i>Ы</i>
<i>Т</i>	<i>Ш</i>	<i>Д</i>	<i>Р</i>	<i>Ұ</i>
<i>А</i>	<i>Ы</i>	<i>Ң</i>	<i>Е</i>	<i>С</i>
<i>О</i>	<i>А</i>	<i>Р</i>	<i>Ш</i>	<i>Т</i>
<i>Қ</i>	<i>Б</i>	<i>О</i>	<i>Р</i>	<i>А</i>
<i>У</i>	<i>В</i>	<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>З</i>
<i>Б</i>	<i>І</i>	<i>Л</i>	<i>І</i>	<i>М</i>

3. Дауысты және дауыссыз дыбыстарды тиісті түске бояңыз.

1. Ребусты шешейік.

,

”

”””

--	--	--	--	--

2. Ұяшықтарды суреттермен сәйкестендіріңіз.

АЛДАР КӨСЕ

--	--	--	--	--

ҚОШҚАР МЕН ТЕКЕ

--	--	--	--	--	--

мен

--	--	--	--

Санамақтағы сандарды жазып шығыңыз.

САНАМАҚ

1дегенім – білім,
2дегенім – еңбек.

3дегенім – үміт,
4дегенім – төзім.

5дегенім – берік,
6дегенім – ақыл.

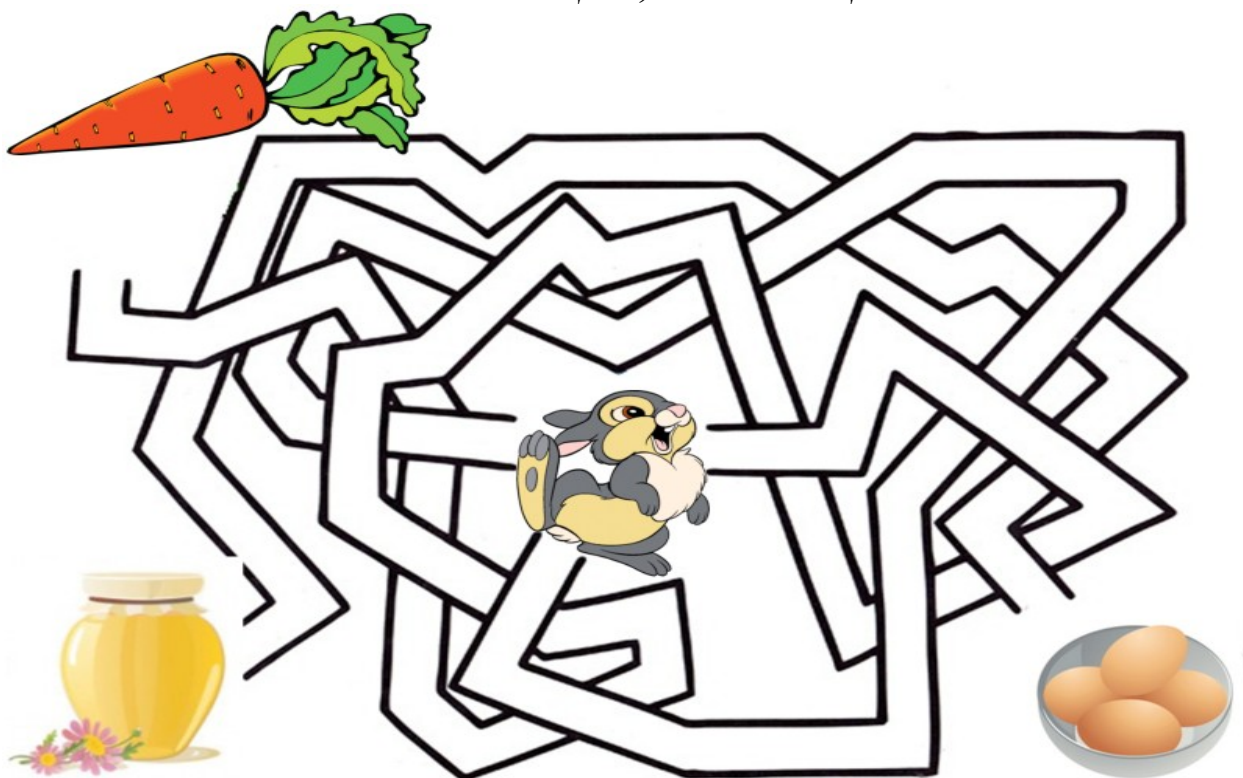
7дегенім – жеңіс,
8дегенім – сенім.

9дегенім – тоқу,
10 ...дегенім – оқу.

Қажет емес қорқу,
Білгеніңді, балам,
Көңіліңе тоқу.

Нұрлан Қалқа

ОЙНАЙЫҚ ТА, ОЙЛАЙЫҚ!

1. Өтірік өлеңде жасырынған сөздерді жазыңыз.

АСПАННАН АЛДЫМ,
СӨМКЕМЕ САЛЫП АЛДЫМ.

ҚОНАҚ БОЛДЫМ ГЕ
ШАҚЫРЫПТЫ ТҮНДЕ.

КҮНДІЗ БАРДЫҚ ҒА,
ШАҚЫРЫПТЫ ШАЙҒА.

БІРГЕ БАРДЫ ТЕР,
КІСІНEDІ ИТТЕР.

2. Тақырыпқа сай суретті бояңыз.

1. Суретке қарап, сөйлем құрастырыңыз.

2. Суретте не бейнеленген? Сөзді текшелерге жазыңыз.

--	--	--	--	--	--	--	--

Өлеңдегі дауысты дыбыстарды тауып, астын сызыңыз.

КӨКТЕМ КЕЛДІ ГҮЛ АЛЫП

Балалар-ау, балалар!
Шақырады далалар.
Көктем келді гүл алып,
Құстар келді жыр алып.

2. Өтебай Тұрманжанов туралы не білесіз?

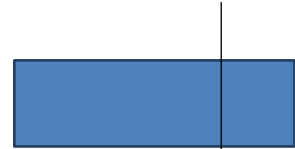
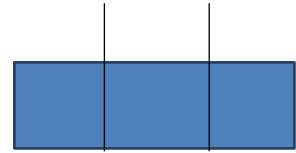
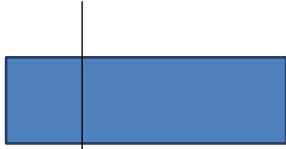

A large rectangular box with an orange border, containing ten horizontal lines for writing an answer.

3. Тақырыпқа сай суретті бояңыз.

1. Суретте не бейнеленген? Сөзге сәйкес сызбаны табыңыз.

2. Сөздерге анықтама беріңіз.

Тақырып дегеніміз — _____

Әдеби шығарма дегеніміз —

3. Көп нүктенің орнына керекті сөздерді қойып жазыңыз.

Күн мен түн Жаңбыр, қар Күн

Найзағай

Керекті сөздер: күркіреді, жауады, алмасады, жарқылдайды.

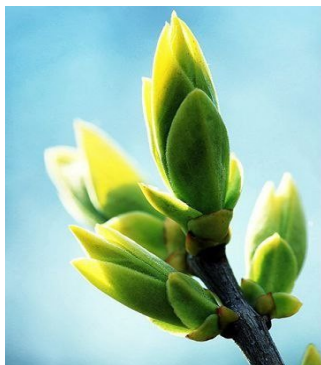

1. Жұмбақтың шешуін табыңыз.

Бір кітаптың парағы,
Күнде азайып барады.

--	--	--	--	--	--	--	--

2. Суреттің атауын жазып, дыбыстық талдау жасаңыз.

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

3. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

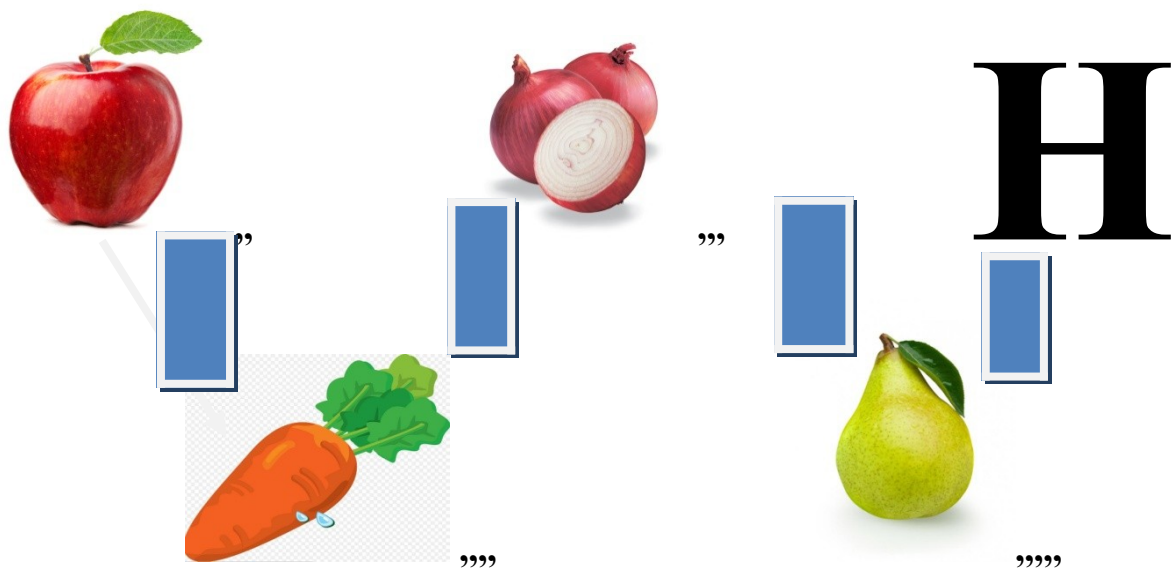

Жау, жау, жаңбыр, жау жаңбыр!

▼1. _____

▼2. _____

1. Ребусты құрастырыңыз.

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Жау, жау, жаңбыр, жау жаңбыр!

1. _____

2. _____

3. _____

1. Ұяшықтағы білетін сөздерді табыңыз.

<i>ж</i>	<i>п</i>	<i>р</i>	<i>о</i>	<i>б</i>
<i>а</i>	<i>б</i>	<i>ұ</i>	<i>л</i>	<i>т</i>
<i>ң</i>	<i>а</i>	<i>ж</i>	<i>е</i>	<i>л</i>
<i>б</i>	<i>о</i>	<i>д</i>	<i>о</i>	<i>ж</i>
<i>ы</i>	<i>р</i>	<i>х</i>	<i>п</i>	<i>б</i>

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Жау, жау, жаңбыр, жау жаңбыр!

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

1. Өлеңді мәнерлеп оқып, дауысты дыбыстардың астын сызыңыз.

КІМ НЕГЕ БАРСЫН?

Тіл алғыш бала нанға барсын,

Тілазар бала талға барсын.

Тілі тәтті бала шалға барсын.

Нан - тамақ болады,

Тал – таяқ болады,

Шал – қонақ болады.

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Кім неге барсын?

▼ 1. _____

▼ 2. _____

1. Сөйлемдерді толықтырып жазыңыз.

Ерасыл _____ сәлемдесті.

Дарын _____ отыр.

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Кім неге барсын?

- ▼1. _____

- ▼2. _____

- ▼3. _____

1. Суреттегі балалардың қайсысы өзін жақсы ұстады? Белгілеңіз.

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Кім неге барсын?

1. _____

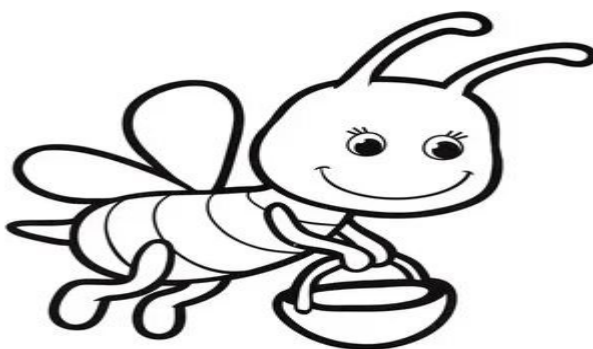
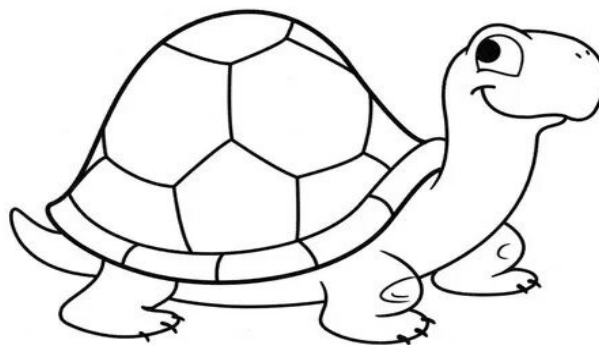
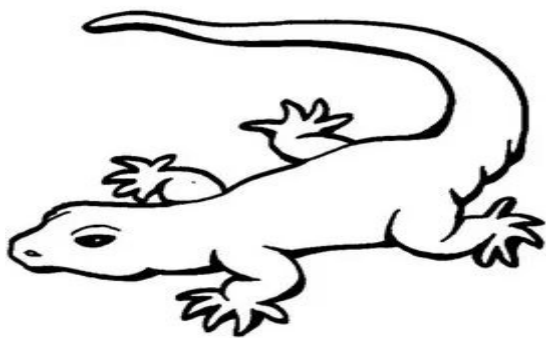
2. _____

3. _____

4. _____

1. Тақырыпқа сәйкес суреттерді бояңыз.

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Кім нені сүйеді?

▼1.

▼2.

1. Туісті әріптерді қойып, көшіріп жазыңыз.

Көлеңкеге тығ...лып,

Көс...леді күшіг...м.

Күн көзіне бұйығ...п,

Мауж...райды мыс...ғым.

М.Хакімжанова

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Кім нені сүйеді?

▼ 1. _____

▼ 2. _____

▼ 3. _____

1. Кестеден тақырыпқа сәйкес сөздерді табыңыз.

<i>Т</i>	<i>Ұ</i>	<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>А</i>
<i>Б</i>	<i>Б</i>	<i>Д</i>	<i>Н</i>	<i>Р</i>
<i>А</i>	<i>Н</i>	<i>Ы</i>	<i>О</i>	<i>Ы</i>
<i>Л</i>	<i>А</i>	<i>Р</i>	<i>А</i>	<i>Р</i>
<i>Р</i>	<i>О</i>	<i>Ы</i>	<i>Д</i>	<i>А</i>
<i>Л</i>	<i>Л</i>	<i>Қ</i>	<i>М</i>	<i>Т</i>
<i>К</i>	<i>П</i>	<i>Ч</i>	<i>Ч</i>	<i>С</i>

2.Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Кім нені сүйеді?

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

ЖАТ ЖАЗУ

«ЖАҢА ТУҒАН ЖАС БҰЛАҚ» ӨЛЕҢІН САТЫЛАЙ КЕШЕНДІ ТАЛДАУ.

Жаңа туған жас бұлақ
Жадырап жазды қарсы алды.
Тебініп тасты атқылап,
«Жолымды аш!» деп жар салды.

Тастан тасқа ойнақтап,
Толқын атып, күледі.
Тауда туған мұз балақ
Биік құздың түлегі.

Өлеңді сатылай кешенді талдау.

1. Авторы.

2. Тақырып. *Тақырып дегеніміз* – бұл өнер туындысының іргетасы. Бұл – шығарма. *Әдеби шығарма дегеніміз* – белгілі дәуірдегі қоғамдық шындықтың сәулесі. Өлеңнің тақырыбы –

3. Жанр түрі – _____ . *Өлең дегеніміз* – белгілі бір өлшеммен қиыннан қиыстырып, үйлесімді ырғақпен ұйқасып келетін өрнекті сөз жүйесі.

4. Идеясы. *Идея дегеніміз* – автор тақырып арқылы шындық өмір көріністерін суреттегенде, оны өз көзқарасы, өз дүниетанымы тұрғысынан бейнелейді. Сол арқылы өз мақсат, мүддесін, арманын білдіреді. *Өлеңнің идеясы* – _____

ЖАТ ЖАЗУ

«НАН ҚИҚЫМЫН ШАШПАҢДАР» ӨЛЕҢІН САТЫЛАЙ КЕШЕНДІ ТАЛДАУ.

Нан – ардақты адал ас
Кәрі, жас одан аттамас.
Ақ дастархан үстінде,
Қол жумай оны ұстамас.

Нандай жоқ қой асыл дәм,
Жеп үйренген жасыңнан.
Дастарханнан нан кетсе,
Береке кетер асыңнан.

Өлеңді сатылай кешенді талдау.

1. **Авторы.** _____

2. **Тақырып.** *Тақырып дегеніміз* – бұл өнер туындысының іргетасы. Бұл – шығарма. *Әдеби шығарма дегеніміз* – белгілі дәуірдегі қоғамдық шындықтың сәулесі. Өлеңнің тақырыбы – _____

3. **Жанр түрі** – _____ *Өлең дегеніміз* – белгілі бір өлшеммен қиыннан қиыстырып, үйлесімді ырғақпен ұйқасып келетін өрнекті сөз жүйесі.

4. **Идеясы.** *Идея дегеніміз* – автор тақырып арқылы шындық өмір көріністерін суреттегенде, оны өз көзқарасы, өз дүниетанымы тұрғысынан бейнелейді. Сол арқылы өз мақсат, мүддесін, арманын білдіреді. *Өлеңнің идеясы* – _____

1. *Мақалдардың жалғасын тауып жазыңыз.*

..... — алтын қазына.

..... — ғылым – тілсіз мұғалім.

Кітап — білім бұлағы,

..... — өмір шырағы!

2.Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Кітап оқыр бір бөбек

▼ 1. _____

▼ 2. _____

1.Көп нүктенің орнына тиісті әріпті қойыңыз.

...ілім т

...ітап м

...ектеп д

...алам с

қ

м

к

б

...өмке

...әптер

...ұғалім

...ақта

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Кітап оқыр бір бөбек

▼1.

▼2.

▼3.

1. Сурет бойынша ой толғау жазыңыз.

.....

.....

.....

.....

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Кітап оқыр бір бөбек

- ▼1. _____

- ▼2. _____

- ▼3. _____

- ▼4. _____

1. Дөңгелектегі дыбыстарға дыбыстық талдау жасаңыз.

Ж	С	Б	Й
		Ж	
А	Ы	А	
	Ж	Ж	

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

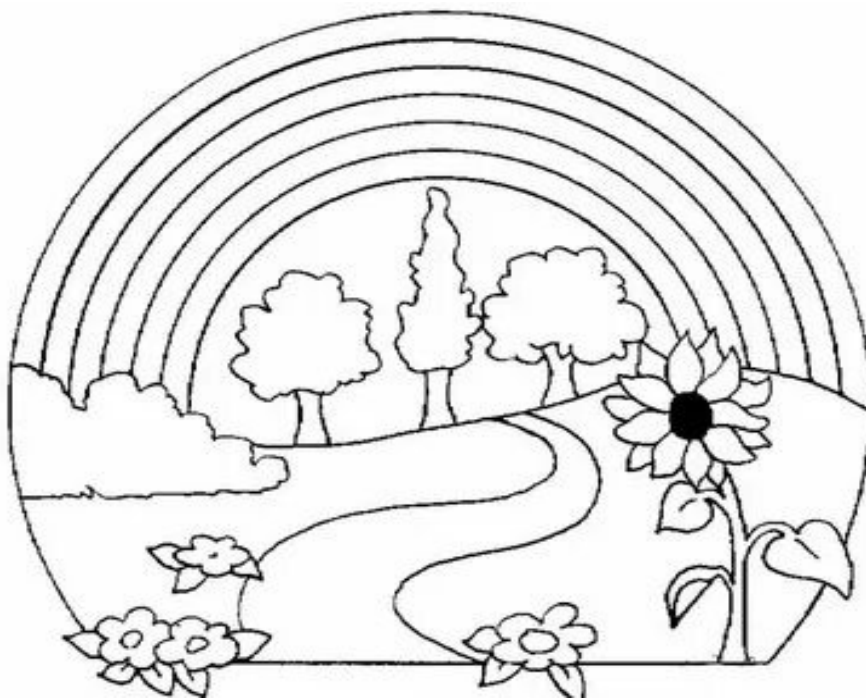

Жасыбайдың үңгірі

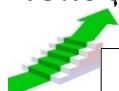
▼ 1. _____

▼ 2. _____

1. Тақырып бойынша берілген суретті бояңыз.

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Жасыбайдың үңгірі

▼ 1. _____

▼ 2. _____

▼ 3. _____

1. Сурет бойынша мәтін құрастырып жазыңыз.

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Жасыбайдың үңгірі

▼1. _____

▼2. _____

▼3. _____

▼4. _____

1. Жұмбақтың шешуін табыңыз.

*Сауықтырар сырқатты,
Жылы үнмен үн қатты.*

2. Өлеңді сатылай кешенді талдаңыз.

Мен дәрігер боламын!

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Ж.Аймауытов. 4-том. – «Ғылым» баспасы, – Алматы, 1998. – 446 б.
2. Байтұрсынов А. Тіл тағылымы (қазақ тілі мен оқу-ағартуға қатысты еңбектері). –Алматы: Ана тілі, 1992. – 444 б.
3. Оразақынова Н.А. Сатылай комплексті талдау (фонетика, лексика). Оқу құралы. –Алматы: Ы.Алтынсарин атындағы қазақтың білім академиясының Республикалық баспа кабинеті, 1999. – 75 б.
4. Оразақынова Н.А. т.б. Фонетикалық материалдарды сатылай комплексті талдау (Оқу құралы). –Алматы: РБК, 2001. –72 б.
5. Оразақынова Н.А. Сатылай комплексті талдау (синтаксис). Оқу құралы. – Алматы: Ғылым, 2002. –110 б.
6. Оразақынова Н.А. т.б. Сатылай комплексті талдау (фонетика, сөзжасам, морфология, лексика, синтаксис). Оқу құралы. –Алматы: Телеарна, 2006. – 302 б.
7. Н.А.Оразақынова. Сатылай кешенді талдау технологиясының ғылыми-әдістемелік негіздері. Монография. –Алматы: «Дайыр» баспасы, 2007.–289 б.
8. Н.А.Оразақынова, Р.М.Шалова. Бастауыш сыныпта тілдік бірліктерді сатылай кешенді талдау(Оқу құралы).Алматы,2012. 149 б.
9. Қ.Сапарбаева. Әнуарбек Дүйсенбиевтің шығармашылығы.Қазақ тілі мен әдебиеті. 2005.N7
- 10.Ә.Е.Жұмабаева,Н.Ж.Құрман,Б.А.Сабденова. Алматы:Атамұра,2021.-112 б.
- 11.<https://www.zharar.com/index.php?do=shorttexts&action=author&id=1076>Өтебай Тұрманжанов - еңбектері жинағы (zharar.com)
- 12.Ө.Тұрманжанов туралы материалдар «Google» сайтынан.
- 13.http://bilimdiler.kz/akin_zhazushi/23051-otebay-turmanzhanovtyn-olenderi-kyskasha-omirbayany.html
14. Қазақ әдебиеті. Энциклопедиялық анықтамалық. — Алматы: «Аруна Ltd.» ЖШС, 2010 жыл. ISBN 9965-26-096-6
- 15.“Қазақстан”: Ұлттық энциклопедия/Бас редактор Ә. Нысанбаев – Алматы “Қазақ энциклопедиясы” Бас редакциясы, 1998 ISBN 5-89800-123-9